

ka své tvůrčí možnosti a povahu a směr svého nadání. Někdy se třeba ukáže, že bohatství, které se zpočátku zdálo nepřeborné, má dno dost blízko pod povrchem a že bylo vyplýváno dřív, než se mohlo přikročit k skutečné činnosti, a jindy se zase věrnému a trpělivému úsilí otevrou cesty zcela nové, průhledy a dálky nepředvídané, zdroje života nehynoucího. I s menším talentem lze dojít při správné kázni, vytrvalosti a věrnosti hodně daleko. Lze s ním dosáhnout objevů a vítězství, která zůstanou nedostupna básníku bohatě nadanému, ale nezřízenému, línému a nevěrnému.

Každý básník je ovšem člověk, člověk slabý, hledající a tápající, a tvorba každého básníka má své hloubky a mělčiny, zacházky a okliky zdánlivě neužitečné, své slepé uličky a lysá místa. Nezmocňují se všichni věci stejně snadno a naráz - někteří si musí namáhavě dobývat každého nového pohledu, nového odstínu, musí dlouho a úporně zápasit, než se proderou sami k sobě, k své básnické jistotě, k svému tvaru. A sotva je dosaženo jednoho, musí se začínat znovu, za podmínek čím dál tím obtížnějších.

Dar básnického vidění a básnického výrazu je tedy jenom předpokladem k dílu, k jehož uskutečnění vedou cesty často klikaté a strmé. Účastní se ho ještě mnoho jiných činitelů vnitřních i vnějších, umělcova inteligence a vůle, jeho duševní i fyzické vlastnosti, jeho rodový a společenský původ, okolnosti a zkušenosti jeho života, doba a prostředí, v kterých žije atd.

Smyslem a účelem každého uměleckého výtvoru je zmocnit se skutečnosti, stvořit podobenství a rovnomocninu světa, a ten obraz a to podobenství uspokojují jenom tehdy, jsou-li organické a úplné, pronikají-li nějak k podstatě bytí, stojí-li samy na nohou. Nezáleží přitom, zachycuje-li se uměleckým dílem široká nebo užší hmotná oblast, bylo-li na ně vynaloženo mnoho nebo málo slova čar, pracuje-li se s velkými nebo malými objemy a vzdálenostmi – jenom vzájemné vztahy jednotlivých částí musí být takové, aby dávaly dohromady celý a úplný vesmír, podobenství lidského osudu. Toho se může dosáhnout jak několikařádkovou básní, tak rozlehlou románovou nebo dramatickou skladbou.

Tu ovšem musíme uznat, že každý umělec je jaksi předurčen povahou svého nadání k tomu nebo onomu druhu tvůrčího výrazu. Není pochyby, že všechno umění vychází ze stejného zdroje, z obdobné reakce umělcova nitra na vnější svět, z obdobného úsilí